

بررسی رابطه بین اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش (مورد مطالعه: کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران)

علی غیبی پور

کارشناس ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان

علیرضا شیروانی

دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان

چکیده

در چند سال اخیر و با شدت یافتن تحریم های یک جانبه و غیرانسانی غرب علیه جمهوری اسلامی ایران با هدف متوقف کردن برنامه های صلح آمیز هسته ای ایران، واژه ی جدید اقتصاد مقاومتی به ادبیات اقتصادی کشور اضافه و به فراخور حال و روز اقتصاد کشورمان مورد بحث قرار گرفته است. این واژه اولین بار در دیدار کارآفرینان با مقام معظم رهبری در شهریور سال ۱۳۸۹ مطرح گردید. هدف تحقیق حاضر، بررسی رابطه بین اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش (مورد مطالعه: کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران) در شهرکرد بود. تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش از نوع توصیفی- پیمایشی می باشد. روش نمونه گیری به صورت نمونه گیری گروهی و نمونه گیری تصادفی می باشد و تعداد ۳۰ پرسشنامه در بین کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران شهرکرد توزیع گردید. ابزار گردآوری داده ها برای آزمون فرضیه ها پرسشنامه محقق ساخته با سوالات بسته می باشد. پس از جمع آوری پرسشنامه ها، داده ها در نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ ثبت و با استفاده از ضریب همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته های تحقیق نشان داد که بین ابعاد اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش رابطه مثبت و معنی داری (در سطح ۵ درصد) در بین کارکنان کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران وجود دارد.

کلمات کلیدی: اقتصاد مقاومتی، مدیریت دانش، شهرکرد، بانک قرض الحسنه مهر ایران.

۱. مقدمه

اقتصاد مقاومتی به معنی تشخیص حوزه های فشار و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی اثر کردن آن تاثیرها می باشد و در شرایط آرمانی تبدیل چنین فشارهایی به فرصت است همچنین برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی باید وابستگی های خارجی کاهش یابد و بر تولید داخلی کشور و تلاش برای خوداتکایی تأکید گردد. طبق نظر دولت مردان ایران در تعریف اقتصاد مقاومتی، ضرورت مقاومت برای رد کردن فشارها و عبور از

سختی‌ها برای رسیدن به نقاط مثبت ملی نیاز است. این روش اقتصادی از نظر تعریف با اقتصاد ریاضتی تفاوت دارد (محمدی مقدم و همکاران، ۱۳۹۲).

اصطلاح اقتصاد مقاومتی اولین بار در سال ۲۰۰۵ پس از محاصره غزه توسط اسرائیل که مواد غذایی و نهاده‌های اولیه برای تولید و پیشرفت اقتصادی را نیز شامل می‌شد و ناتوانی غزه در صادرات، امکان صادرات و کشت بسیاری از محصولات کشاورزی از جمله توت فرنگی را کاهش داده بود مورد استفاده قرار گرفت و ضوابط و معیارهای حاکم بر مفهوم اقتصاد مقاومتی شناسایی گردید.

از آنجا که اقتصاد ایران اقتصادی دولتی، نفتی و با بهره‌وری پایین است و نیز با توجه به اهمیت و جایگاه راهبردی و سیاسی ایران در منطقه همواره در معرض انواع تقابل‌ها، تحریم‌ها و شوک‌های پیش‌بینی نشده از سوی برخی مجامع بین‌المللی است، تقویت بنیان‌های اقتصادی کشور در مواجهه با نوسانات و چالش‌های گوناگون به عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر مطرح می‌گردد (علیخانی، ۱۳۸۰).

ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بر اساس بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی توسط مقام معظم رهبری نویدگر حرکت جدید و تدبیری اثر بخش در تقویت و مقاوم‌سازی بنیان‌های اقتصاد ملی و بارورسازی آن در سال‌های پیش‌رو است. اگرچه مطرح‌سازی اقتصاد مقاومتی پیش از این نیز از سوی رهبر انقلاب صورت گرفته بود اما ابلاغ سیاست‌های کلی، انگیزه‌ای مضاعف برای بخش‌های مختلف اقتصادی کشور فراهم ساخته تا به فراخور حوزه فعالیت خود اقدامات مقتضی را به انجام رسانند (سرخه‌دهی، ۱۳۸۹).

ایران اسلامی و زیربخش‌های آن از جمله استان چهارمحال بختیاری با استعداد‌های سرشار معنوی و مادی و ذخائر غنی و متنوع و زیر ساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزمی راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند، نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام‌عیار در برابر این ملت، صف‌آرایی کرده به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی در آن رو به افزایش است با حفظ دست‌آوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست‌ساله، اقتصاد متکی به دانش و فن‌آوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌نگر، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگی الهام بخش از نظام اقتصادی را عینیت بخشد (یوسفی، ۱۳۸۸).

دانایی مهم‌ترین سرمایه هر سازمان است و سازمانی که از این موهبت برخوردار باشد با چالش‌های موجود بهتر برخورد می‌کند و در عرصه رقابت موفق‌تر عمل می‌نماید. عصر حاضر، عصر تحولات و تغییرات شگرف در فناوری هاست. (جعفری مقدم، ۱۳۸۵).

مدیریت دانش واژه‌ای است که امروزه در ادبیات مدیریت و سازمان‌ها بسیار متداول شده است و کسانی که در این حوزه مشغول به فعالیت هستند خوب می‌دانند در پس این واژه چه حوزه‌های متعددی وجود دارد که محققین مختلف مشغول به فعالیت و تحقیق بر روی آنها هستند (صمدیان، ۱۳۸۹).

اینکه دانش یکی از مهمترین دارایی های سازمان در نظر گرفته می شود غیرقابل انکار است و به طور فزاینده ای برای حفظ مزیت رقابتی سازمان، مدیریت می شود (ماکرو^۱، ۲۰۰۲). در تحقیق حاضر به بررسی رابطه بین اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش (مورد مطالعه: کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران) پرداخته می شود.

۲. فرضیه تحقیق

فرضیه اصلی

بین ابعاد اقتصاد مقاومتی و مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه های فرعی

بین اقتصاد دانش بنیان و مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

بین حمایت از تولید ملی با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

بین استفاده حداکثری از امکانات با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

بین مدیریت مصرف با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

۳. روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش از نظر نوع توصیفی-پیمایشی می باشد. جامعه آماری این تحقیق را کارمندان بانک قرض الحسنه مهر ایران شهرکرد تشکیل می دهد. روش نمونه گیری به صورت نمونه گیری گروهی و نمونه گیری تصادفی می باشد و تعداد ۳۰ پرسشنامه در بین کارمندان بانک قرض الحسنه مهر ایران شهرکرد توزیع شد. در تحقیق حاضر برای جمع آوری اطلاعات مربوط به ادبیات موضوع از روش کتابخانه ای نظیر کتب، مجلات و سایتهای اینترنتی استفاده گردیده و برای جمع آوری داده های مربوط به بررسی فرضیه ها از روش میدانی استفاده می گردد. ابزار گردآوری داده ها برای آزمون فرضیه ها پرسشنامه محقق ساخته با سوالات بسته می باشد. برای جمع آوری داده ها در این تحقیق، از دو پرسشنامه استفاده شده است: الف) پرسشنامه مدیریت دانش: این پرسشنامه براساس پرسشنامه مدیریت دانش لائوسون (۲۰۰۳) تنظیم شده است و دارای ۲۴ سؤال مربوط به فرایندهای مدیریت دانش که شامل خلق، کسب، سازماندهی، ذخیره، انتشار و بکارگیری دانش می باشد. ب) پرسشنامه محقق ساخته اقتصاد مقاومتی در پژوهش حاضر برای تجزیه و تحلیل داده های مربوط به پرسشنامه از نرم افزار SPSS استفاده شد. برای بررسی فرضیه های پژوهش از ضریب همبستگی استفاده گردید.

¹ Marco

۴. نتایج و بحث

فرضیه اصلی: بین ابعاد اقتصاد مقاومتی و مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۱ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه اصلی با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه اصلی دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین ابعاد اقتصاد مقاومتی و مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه اصلی تحقیق تایید می شود.

جدول ۱- ضریب همبستگی بین ابعاد اقتصاد مقاومتی و مدیریت دانش

نتیجه	سطح معنی داری	سطح خطا	ضریب همبستگی	
ارتباط معنی دار	۰/۰۳۱	۰/۰۵	۰/۴۶۳	فرضیه اصلی

فرضیه فرعی اول

بین اقتصاد دانش بنیان و مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۲ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه اول با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه اول دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین اقتصاد دانش بنیان و مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه اول تحقیق تایید می شود.

جدول ۲- ضریب همبستگی بین اقتصاد دانش بنیان و مدیریت دانش

سطح خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	ضریب همبستگی	

۰/۰۵	۰/۰۲۴	۲۹	۰/۵۲۱	فرضیه فرعی اول
------	-------	----	-------	----------------

فرضیه فرعی دوم

بین حمایت از تولید ملی با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۳ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه دوم با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه دوم دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین حمایت از تولید ملی با مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه دوم تحقیق تایید می شود.

جدول ۳- ضریب همبستگی بین حمایت از تولید ملی با مدیریت دانش

سطح خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	ضریب همبستگی	
۰/۰۵	۰/۰۳	۲۹	۰/۴۸۷	فرضیه فرعی دوم

فرضیه فرعی سوم

بین استفاده حداکثری از امکانات با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۴ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه سوم با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه سوم دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین استفاده حداکثری از امکانات با مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه سوم تحقیق تایید می شود.

جدول ۴- ضریب همبستگی بین استفاده حداکثری از امکانات با مدیریت دانش

سطح خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	ضریب همبستگی	
۰/۰۵	۰/۰۴۳	۲۹	۰/۳۶۷	فرضیه فرعی سوم

فرضیه فرعی چهارم

بین مدیریت مصرف با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۵ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه چهارم با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه چهارم دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین مدیریت مصرف با مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه چهارم تحقیق تایید می شود.

جدول ۵- ضریب همبستگی بین مدیریت مصرف با مدیریت دانش

سطح خطا	سطح معناداری	درجه آزادی	ضریب همبستگی	
۰/۰۵	۰/۰۲۱	۲۹	۰/۵۲۱	فرضیه فرعی چهارم

۵. نتیجه گیری

در این پژوهش به بررسی رابطه بین اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش (مورد مطالعه: کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران) پرداخته شد. نتایج فرضیه های پژوهش حاکی از تاثیر گذاری معنی دار بین ابعاد اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش در بین کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران بود. با رویکرد بانکداری یکپارچه بخش تولید در اقتصاد مورد حمایت واقعی قرار می گیرد و همچنین اصلاحی عمیق در اعطای تسهیلات به مشتریان واقعی و کاهش احتمال معوق شدن تسهیلات رخ می دهد که در نهایت موجب می شود توان تسهیلات دهی نظام بانکی به مرور زمان تقویت شود. دو عنصر شفافیت و افزایش سرمایه در نظام پولی به

عنوان دو بال پرواز می‌تواند موجب شود بخش پولی کشور به یاری بخش واقعی اقتصاد در آمده و محیط را برای افزایش تولید مساعد کند. از آنجایی که تحریم‌های اعمال شده در بخش پولی آگاهانه و عامدانه اعمال شده‌اند لازم است تا سیاستمداران و دیپلمات‌ها در رفع این تحریم‌ها نهایت دقت و تسریع را داشته باشند تا شرایط برای افزایش کارآمدی بانک‌ها به لحاظ عملیات درونی و در راستای اهداف کلان اقتصادی را میسر کنند.

فهرست منابع

۱. جعفری مقدم، سعید (۱۳۸۵). گام‌های رهبران در مسیر مدیریت دانش سازمانی، ماهنامه مدیریت دانش سازمانی، شماره ۸.
۲. جوزف استیگلیتر. ۱۳۸۷. جهانی سازی و مسائل آن، ترجمه حسن گلریز، نشر نی.
۳. سرخه دهی، فاطمه. ۱۳۸۹. اقتصاد مقاومتی و راهبرد مناسب حمایت از تولید ملی. نشریه دانشگاه الزهراء.
۴. صمدیان، ابولفضل (۱۳۸۹). تأثیر مدیریت دانش بر میزان خلاقیت کارکنان سازمان صدا و سیمای استان تهران. مجله مدیریت فرهنگی، سال پنجم، شماره ۱.
۵. علیخانی. حسین. ۱۳۸۰. تحریم ایران شکست یک سیاست، ترجمه محمد متقی نژاد، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.
۶. فرهنگ و توسعه. ۱۳۷۶. انتشارات یونسکو، ترجمه نعمتا... فاضلی، محمد فاضلی، سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد
۷. محمدی مقدم، یوسف. ذوالفقاری، حسین. علی پور، میثم. رسولیان. پریسا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه اقتصاد مقاومتی، گرایش کارآفرینانه و مدیریت دانش. نشریه مدیریت اقتصاد و حسابداری، دوره ۱. شماره ۲. صفحات ۱۰۷ تا ۱۲۰.
۸. یوسفی محمد قلی. ۱۳۸۸. استراتژی‌های رشد و توسعه اقتصادی، نشر نی.

9. Marco, D. (2002), "The key to knowledge management", available at:
www.adtmag.com/article.asp